

Tingenes levetid til ulike tider

Samfinn Materialtretthet

Så kom krisen! Byggeboomen er over. Kanskje vi kunne få summert oss litt?

Hilton Gunderson betraktet ganske umselig, den når deg til

og Siv Dolmen (foto)

Jaja, folksen. Sånn var det altså å leve i boom. Vår egen boom. Nok om det. Men hva av alt dette som er bygget, og ombygget, vil stå om tusen år eller om hundre år. Statbygg har et sekstørperspektiv ved økonomiske betraktninger. Vi ser oss altslitt ikke under øverhets synsynik.

Sveiner vi nå i gang med en avisartikel om alle tingst forsgjengelighet i vår forvirrede tid? En artikkel av den type som gjerne er skrevet ved et kafébord i Roma med utsikt til Pantheon, et stort til tusen å gammal tempel, som fortall står, selv om det ble bygget med hull i taket?

Sannelig, det gjør! Pa vei hjem fra arbeid i går kom jeg over en artikkel som sto

sa kroket og gudhådsg og kakker på en
murstein.
- Nei, sa han. - Jeg kakker ikke på
mursteinen, men på mørteleien.
- Murstein eller mørtel, sa jeg, hva skal
det tiene til?

- Ja skal du ikke, sa min far.
- Det jeg gjør
er å ferne sementen som er lagt i 1930-årene, og i 1960-årene og i 1980-årene.
- Er du *sja* vettet, gutt!

Lærer aldri. Men det viser seg at det er han ikke. Regin Meyer erstatter de siste hundre årenes semmentør med kalkmørtel av samme type som de brukte i middelalderen. Det handler om fukt

I minnemønsteret. Det er nærmest en
Alt handler om fukt. 40 prosent av alle
skader på bygg i Norge i dag skyldes fukt.
Vi vet det vil regne, men lærer aldri.
Og tenk så mye gråtl det har vært om

membran i dette landet de siste tve år.
Men det er ikke vår tids spinkle bygningsmasse han går og pikker i, denne Regin Meyer. Han driver ruinkonservering. Han

renske opp slik at alkoholavans mure kan rykke inn når våren kommer. Da vil de mure som man gjorde det i Norge under Sverreætten.

Olavsklosteret ble oppført i Oslo fra siste i 1230-årene, under Sverres sonne, sogn, Halkon Hákonsson, av syarlbødre.

ne, altå dominikanerne, og er som ruin

卷之三

卷之三

卷之三

卷之三

Det høymannet i minnen etter Olavsklosteret i Oslo er

Hvordan ser de metalplatene ut om tyve år? Og hvordan skal man komme til med klat og nal så vasket de grønne glassplatene, så lett klaring som det er mellom dem. Men fint at det, eller i hver fall ikke støyt, vi syns innressant, eller artig lisson, men det er tett å se for seg at allerede i vår levd vi mylt drukkenbolten. Høyre inn mens futen vil flytta til et enda mer frentidsrettsat bygg.

Munkel og middelalderen: Munkene forlot Olavsklostret ved reformasjonen i 1537 og bygget ble overtatt av Oslo katedralskole. Stedet ble åpnet som ruinpark i 1932. Riksantikvar Harry Fett talte over det senere.
Carsten Cramer

arkæologen Gerhard Risch, meddelse fra en.

- Set dere at talkmørtene har turpo
ret? Altså shipper den fulken ut. Mens
denne sementen, som stammer fra de
senere generasjonenes konservéringsar-
beid, den konsernerte stelt ikke, den er
tett, fulken blir varerende, og fryster, og du
smørker opp, sier Meyer.

Et resultat av fire generasjonsers konservators innsats er denmed at ruinene i «akselererende forfall», som riksantikvarien uttrykker det. Til beroligelse for andre som har sin gange her: Det føle lave taket de har bygget over ruinene er ikke et dødsfarlig risiko, men må stå under taket.

Forgjelige detaljer: Magnus Lagabøt landskow til 1270-årene, mens domi kanerne ennå bygget på klosteranlegg
– Romerne stille krav til sine byggver et par år før at mørten skal herde.)

det vil si de skulle være vare, noksies og varige. De tenkte og stilte krav som gjaldt langt fremover i tid, forteller Sverre Björnberg.

detaljer var forgiengelige. Folgelig gjorde man disse detaljene lett utbyttbare. Samplene på dette er talspon på stavkirken, høysulps uavhengighet av veggeofferstoler på torvtak – blant annet.

at noe bedre mens noe annet som kanskje
ligger lett inn til forga?

– I den første byggeboomten tenkte
man på varighet og kvalitet, men det
var en del som ikke varig var i denne
boomten. Det var ikke noe annet som
kanskje.

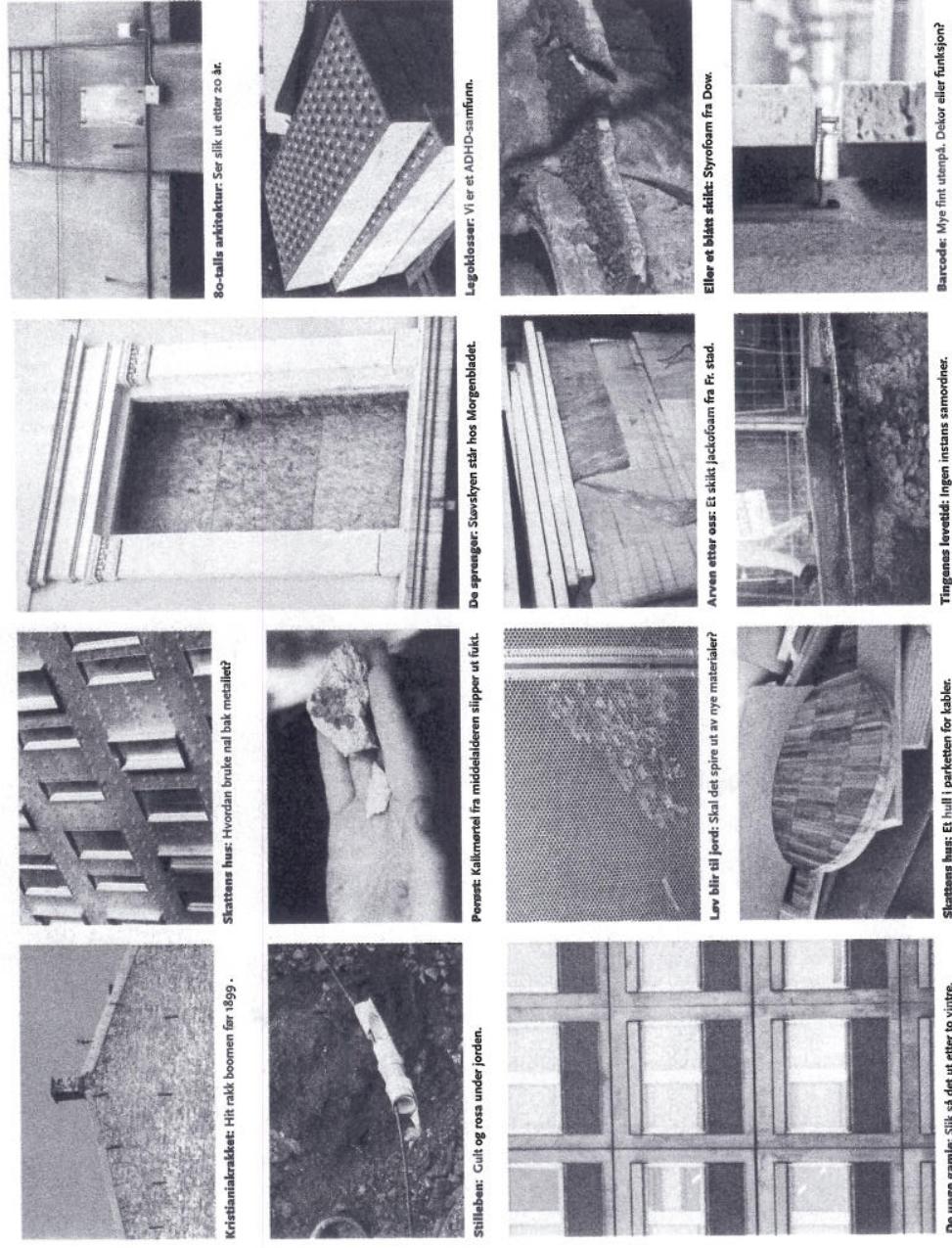
Raskere bryggetid. Det er dette som giv-

vondt i et sterket sinn. Jeg vet ikke det synes i avisen, men Morgenbladet nerver vakk om dagene. De skryter sal under oss for å ta unnmatt i mørket.

Fotograf: Sørensenring. Muralskildene fra sist fra 1300-tallet er hugget i den levende på en del av bygningen. Det er et godt eksempel på hvordan man kan få et godt resultat ved at ikke overfokusere på teknikken.

Samfunn Materialtretthet

Kristianiastrakket: Hit rakk boomen fra 1899.

Stattens hus: Hvordan bruke hal bak metallset?

So-talls arkitektur: Sei slik ut etter 20 år.

De sprøsager: Sovstyren står hos Morgenbladet.

Perost: Kalkmentet fra middelalderen slipper ut fukt.

Arven etter oss: Et skikt jackson fra Fr. stad.

Eller et blått stikt: Styrofoam fra Dow.

Lev blir til Jord: Slik det spiret ut av nye materialer?

Tingenes levethed: Ingen instant samordning.

Tingenes levethed: Et hul i parketten for kabler.

De unge gamle: Slik så det ut etter to vinre.

er viktig om man tenker på bærekraftig utvikling. Derfor er «utviklingsplanlegging» blitt mer sentralt da. Dette må inn i tildring, planleggingsprosessen, og man ser nå viktigheten av «utdilgfaespelanlegging» hvor livsløpet settes på dagsorden. Innen dette har Statbygg vært en foregangsbryggiere. Husk at en fordobling av levetiden halverer avfall fra nybygg, sier Bjørberg.

– Er det dyktige, føgefolk som fortsatt får jobb i nedgångstider, eller er det de som gjør jobben fullig?

– Dyktige føgefolk med positiv holdning til eget fag vil nok alltid ha jobb. De må ikke kreve byggeområdet som ikke er tilgjært, og de må ned dærtig holdning til egget arbeid vil nok hurtigere falle utenfor. Men de vil sannsynligvis prøve den delen av markedet som ikke krever byggeområding. Det dreier seg om vedlikeholdsarbeid og moderniseringer, for eksempel ombygging av bad. Omfanget av det sistne er opp mot 100 000 per år, og her gjøres mye uttagt med skader og klager som resultat.

– Stop! Snakk ikke til meg om bad!

Nevn aldri orden membran!

Ig@morgenbladet.no

oppatt av å ha ulike satsser for ulike deler av et bygg.

– Differensiert avskrivning er helt nödvändig fordi byggene får mer og mer innhold av tekniske installasjoner som følge av endringen i virksomheten. Klare eksempler på dette er sykehus, som stadig må endres på grunn av nye behandlingsformer og annen organisering. Avskrivning av en bygningsdel skal tas over forventet brukstid og ikke teknisk levetid. I tidlige rader var nok avskrivningen på hele investeringen mindre problematisk, men i dag må det differensieres slik at man bygger opp muligheter til reinvestering i henhold til bruksbehov.

– Hvor lengt tar Statens høyde for at et næringbygg skal være?

– Statbygg innførte på 1990-tallet kav til kostnadslekende husleie, basert på investering og konsekvensene av denne for både forvalting, drift og vedlikehold. Da matte de velge en tidsperioden som grammang, og det ble valgt 60 år. Det betyr ikke at levetiden skal være 60 år, det er bare en økonomisk betraktning. Fortengtet levetid uansett bygype

►► Tingenes levethed ...

på hvor lenge ting er ment å være? I så fall er det kaotisk her vi som samfunn kunne summe oss litt.

For 100 år siden hadde man 50 ulike materialer å velge mellom. Nå er det over 50 000.

Men det sa vi vel heller aldri. Og over myrtar skal vi flytte. Ut av ett vindu her kaster de ting ut, gjennom et hull i veggen heiser de helt andre ting inn.

– Hva betyr de byggekritiske synspunkten materialer for byggenes levethed?

– Nyrminger og utvikling har prioritert vært synt av krav om raske byggetid og lavere kostnad. Utfordringen i dag er ikke materialene og komponentene i seg selv, men at de introduserer overslag, og at der ofte skjer kritiske i forhold til miljøpåkjenningene. Dette sammen med at detaljer og overgangar mellom komponenter ofte faller mellom to stoler. Det gir grunnlag for skader og øker vedlikeholdsbehovet, sier Bjørberg.

Skader og klager. Svenn Bjørberg har vært